

МИКОЛА ДРЕМЛЮГА

**УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ
ЩЕДРІВКИ**

**В МУЗИЧНІЙ ОБРОБЦІ
ДЛЯ ГОЛОСУ ТА ФОРТЕПІАНО**

Навчально-методичний посібник

**Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка**

МИКОЛА ДРЕМЛЮГА

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ЩЕДРІВКИ

**В МУЗИЧНІЙ ОБРОБЦІ
ДЛЯ ГОЛОСУ ТА ФОРТЕПІАНО**

Навчально-методичний посібник

Дрогобич, 2024

Упорядники та рецензенти
висловлюють щиру вдячність дочці композитора
МАРІЇ МИКОЛАЇВНИ ДРЕМЛЮЗІ
за надані рукописні аркуші нот, фотоматеріали,
архівні документи
та сприяння у виданні навчально-методичного посібника
**«МИКОЛА ДРЕМЛЮГА. УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ЩЕДРІВКИ
В МУЗИЧНІЙ ОБРОБЦІ ДЛЯ ГОЛОСУ ТА ФОРТЕПІАНО»**

УДК 784.087.61:780.616.432(072)
Д73

*Рекомендовано до друку вченою радою Дрогобицького
державного педагогічного університету імені Івана Франка
(протокол № 6 від 27.05. 2024 р.)*

УПОРЯДНИКИ:

Тетяна МЕДВІДЬ – доцент кафедри вокально-хорового, хореографічного та образотворчого мистецтва факультету початкової освіти та мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка;

Оксана БОБЕЧКО – доцент кафедри вокально-хорового, хореографічного та образотворчого мистецтва факультету початкової освіти та мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Ірина МАТІЙЧИН – доцент кафедри вокально-хорового, хореографічного та образотворчого мистецтва факультету початкової освіти та мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка;

Олександра НІМИЛОВИЧ – доцент кафедри музично-теоретичних дисциплін та інструментальної підготовки факультету початкової освіти та мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Микола Дремлюга. Українські народні щедрівки в музичній обробці для голосу та фортепіано : навчально-методичний посібник / упоряд. Т. Медвідь, О. Бобечко. Дрогобич : Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2024. 62 с.

Пропоноване видання укладено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Методика навчання музичного мистецтва» (для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти) і призначено для самостійної роботи студентів при вивченні дисципліни.

Запропонований навчально-методичний посібник містить високохудожні обробки українських народних щедрівок для голосу в супроводі фортепіано, створені Миколою Дремлюгою для учнів основної школи закладів загальної середньої освіти. До написання методичних рекомендацій щодо вивчення щедрівок долучено студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти факультету початкової освіти та мистецтва ДДПУ імені Івана Франка: **Христину Ванькович, Галину Горностай, Мирославу Дякунець, Розалію Лончак, Марту Ключинську, Оксану Мисак, Діану Хай.**

© Тетяна Медвідь, Оксана Бобечко, 2024

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА <i>Марії Дремлюги</i>	6
РОЗДІЛ I. ЩЕДРІВКИ – ЗИМОВИЙ СИМВОЛ КАЛЕНДАРНОЇ ОБРЯДОВОСТІ УКРАЇНЦІВ.....	13
РОЗДІЛ II. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИВЧЕННЯ ЩЕДРІВОК....	21
РОЗДІЛ III. УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ЩЕДРІВКИ.....	37
ОЙ, ТАМ ЗА ГОРОЮ.....	37
ОЙ, СИВАЯ ТА І ЗОЗУЛЕНЬКА.....	41
ЩО У ПОЛІ, ПОЛІ СТОЯЛА БЕРЕЗА.....	42
КОЛО ДВОРУ ТА СТОЯЛА ВЕРБА.....	44
В ЦЬОМУ ДОМІ, ЯК У ВІНКУ.....	48
ПРИЛЕТІЛА ЛАСТІВОЧКА.....	51
ОЙ, У ПОЛІ ТРИ ДОРОЗІ.....	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	58
ДОДАТКИ	59

ПЕРЕДМОВА

Микола Васильович Дремлюга – видатний український композитор, професор Національної музичної академії, Народний артист України, лауреат Державної премії ім. Т.Г. Шевченка. Він є автором шести монументальних симфоній, численних симфонічних поем, кантат, восьми концертів для різних інструментів з оркестром – для фортепіано, скрипки, труби, гобоя і першого в історії української музики Концерту для бандури і симфонічного оркестру. Чимало творів написано для оркестру народних інструментів, вокально-симфонічних творів.

М. Дремлюга – автор понад вісімдесяти романсів та поем на вірші П. Воронька, А. Демиденка, Лесі Українки, А. Малишка, Т. Масенка, Д. Павличка, М. Рильського, В. Сосюри, П. Тичини, І. Франка, а також Мікеланджело Буонарроті, А. Міцкевича, Ф. Петрарки, В. Шекспіра, О. Хайяма. Композитор написав і численні обробки народних пісень: українських, чеських, білоруських, болгарських, албанських, словацьких, польських, угорських та ін.

Більше півстоліття Микола Дремлюга працював у Національній музичній академії у Києві, де викладав композицію, гармонію, аналіз, музичну літературу, читання партитур, хорове аранжування. Його учнями були О. Білаш, В. Вірменич, Л. Дичко, І. Карабиць, І. Поклад, Є. Станкович, В. Філіпенко та інші.

***

Чільне місце серед вокальних творів Миколи Дремлюги займають обробки народних мелодій у супроводі фортепіано. Композитор створив більше ста музичних обробок українських пісень та пісень інших народів. У творчому доробку М. Дремлюги велика частка належить і творам для дітей – їх також більше ста. Цікаво, що дитячі пісні Микола Васильович почав писати ще під час навчання у Київській державній консерваторії у 1946 році.

Власне обробок українських народних пісень для голосу із супроводом фортепіано для школярів було створено сімнадцять. І тільки сім із них були надруковані, а десять, переважно щедрівок, так і залишалися рукописними. Не маючи можливості їх надрукувати у

1970-ті роки, М. Дремлюга власноруч підготував збірку, з якої зробив декілька копій (*Додаток 1*). У 1995 році ці сім шедрівок композитор втілював у семичастинній Сюїті «Шедрівки» для оркестру народних інструментів, а також для симфонічного оркестру. Однак жодна з партитур не була опублікована. Тому поява друкованого видання українських народних шедрівок у музичній обробці для голосу та фортепіано М. Дремлюги – це визначна подія, про яку мріяв автор!

У роки ж «хрущовської відлиги» народні пісні друкувалися. І перша велика авторська збірка музичних обробок українських народних пісень Миколи Дремлюги була видана у 1954 році і нараховувала п'ятнадцять зразків. Наступного, 1955 року, вийшла його нова авторська збірка, обсяг якої складала вже двадцять українських пісень та пісень інших народів. Потім друкувалися інші збірки композитора. Багато обробок побачили світ у колективних збірниках, але деякі так і залишилися в рукописах.

Треба відзначити, що перша збірка 1954 року була присвячена батькові – Василеві Семеновичу Дремлюзі. І це була не просто подяка, а визнання визначної ролі батька в становленні сина як музиканта. Батько композитора, Василь Семенович, працював учителем математики в школі, але його палким захопленням завжди була музика. Він самотужки опанував нотну грамоту, вивчав теорію музики, добре сольфеджував і часто брав перші-ліпші ноти для співу з листа. Вже у досить зрілому віці він навчився грати на скрипці і досяг значних успіхів, зокрема, виконував Концерт *ля мінор* А. Вівальді. Василь Семенович був людиною активною. Він не тільки співав у хорі Нестора Городовенка, маючи гарний тенор, але й організував у своїй школі хор і керував ним.

Але доленосна історія в біографії Василя Семеновича Дремлюги сталася ще в його юності – це була дружба з композитором Миколою Леонтовичем. У 1899 році М. Леонтович, випускник духовної семінарії, почав вчителювати у школі в селі Чуків на Вінниччині, де якраз і вчився Василь Дремлюга. Різниця у віці в них була невелика – сім років, то ж вони швидко заприятелювали (*Додаток 2*). І нагодою для дружби став цікавий факт, який описав музикознавець В. Дяченко у книзі про Леонтовича, виданій у 1941 році, ще тоді, коли про існування майбутнього композитора Миколки Дремлюги ніхто й не

здогадувався. Ось уривок з цієї книги: «Село Чуків, куди приїхав учителювати Леонтович наприкінці серпня 1899 року, було, як на той час, досить культурним... Леонтович отримав сюди призначення як учитель співу і арифметики. Це була, як для молодого учителя велика честь, і Леонтович з радістю прийняв цю пропозицію. Лише непокоїла математика. Він і не знав її, і не любив, але довелось погодитися... Швидко він завоював симпатії і серед учнів школи, хоч більшість їх були майже його ровесниками. Найбільшого клопоту завдавала арифметика. Бувало він і сам не міг розв'язати якусь задачу. Звернутись до когось із учителів не вистачало сміливості: боявся осоромитися перед ними. Він просто обминав такі задачі, придумуючи для того причини. Але швидко це несподівано і легко налагодилося. Леонтович заприятелював з учнем третього класу Василем Дремлюгою, великим любителем музики, який до того ж мав математичні здібності. Дремлюга мало не щодня приходив до Леонтовича і залюбки розв'язував йому важкі задачі. Потім вони говорили про пісні, про музику – правда, більше говорив Леонтович. Або співали вдвох. У Дремлюги був приємний м'який високий бас, а у Леонтовича – тенор. І у них виходили чудесні дуети» [3, с. 44–46].

Варто зауважити, що В. Дяченко припустився помилки, бо у Василя Дремлюги також був тенор. І у книжці з сімейного архіву рукою В. Дремлюги зроблено відповідне виправлення. Але музикознавець В. Дяченко, ймовірно, збирав матеріал у 1939–1940 рр. у самому селі Чукив, не підозрюючи, що такий цінний свідок тоді уже мешкав у Києві.

Отже, любов до музики Микола Васильович Дремлюга успадкував від батька. А от звідки у композитора було таке безмежне захоплення народною піснею, розкривають факти його біографії.

Микола Дремлюга народився, як то кажуть, на зламі епох, у 1917 році 15 липня (2 липня за старим стилем). І хоча його батьки тоді вже оселилися в Києві, мати поїхала народжувати сина до своїх батьків – у село Бутурлінівка Воронежської губернії. Київ на той час був центром революційних подій. Місто потерпало і від білогвардійської, і від більшовицької навали. У січні 1918 року банда Муравйова цілий тиждень обстрілювала з артилерії центр Києва, а згодом влаштувала

терор і вбила кілька тисяч містян. Безумовно, Василь Дремлюга вважав, що перебувати дитині в Києві було вкрай небезпечно, і перевіз сина до свого рідного села Сорокотяженці на Вінниччині.

Там маленький Микола серед мальовничої природи у вирі українських пісень прожив п'ять років. У найважливіші для розвитку дитини роки М. Дремлюга був занурений у народний спів. За спогадами його тітки Голяни, чотирирічний Микола дослухався до пісень, а потім, заховавшись на горищі хати, голосно співав їх, гадаючи, що його ніхто не чує. І особливо він любив пісню «Ой, там на горі січ іде».

Народна пісня полонила композитора протягом всього творчого життя. Він черпав у ній натхнення. Саме тому українські народні пісні так органічно вплетені у твори М. Дремлюги. Так, на основі пісні «Ягілочка» композитор написав блискуче Скерцо для фортепіано, а пісня «Ой, у полі три криниченьки» лягла в основу лірико-драматичної Прелюдії g-moll. Обидва твори надруковані у Фортепіанному альбомі з 24 п'єс для 1–8 класів. М. Дремлюга залюбки використовував українські народні мелодії і у творах великих форм, як от: у фортепіанному концерті, симфонічних поемах, що склали цикл «Батьківщина», у «Ліричній симфонії», у концертах для скрипки з оркестром. А поховальний кант, який наспівувала тітка Голяна, став однією з тем Третьої симфонії «Пам'яті жертв голодомору 1932–1933 років в Україні». За цю симфонію у 1998 році композитор отримав найвищу нагороду – Державну премію України ім. Т.Г. Шевченка. На думку К. Майбурової, дослідниці творчості М. Дремлюги, українська народна пісня завжди була «вічно живим і невичерпним джерелом натхнення композитора» [8, с. 11].

Музикознавці відзначають, що концертні обробки народних пісень Миколи Дремлюги позначені поліфонічністю, гармонічною варіаційністю і найголовніше – **художньою витонченістю фортепіанного супроводу**. І це закономірно, адже композитор був віртуозним піаністом. З раннього дитинства він опановував гру на фортепіано. Його батько, Василь Семенович, був переконаний, що людина має бути не тільки всебічно освіченою, а ще й володіти роялем. Прагнучи дати своєму синові якнайкращу освіту, він виділяв зі своїх

скромних учительських заробітків кошти, щоб запросити приватних учителів німецької і французької мов, музики та малювання. Завдяки цьому Микола Дремлюга читав в оригіналі Віланда, Гауфа, Гете, Новалиса, Шіллера, і міг вільно спілкуватися німецькою та французькою мовами до останніх років свого життя.

Проте Василь Семенович не мав наміру виховати із сина музиканта, а навпаки, скеровував його до отримання престижної на той час професії інженера. То ж, у 1935 році Микола Дремлюга, маючи ще й глибокі знання з фізики, математики і хімії, вступив до Київського індустріального інституту (згодом КПІ) на факультет хімічного машинобудування. Але одночасно він поступив і до Київської державної консерваторії на фортепіанне відділення. Та через ремонт заняття в консерваторії починалися 3 жовтня, про що свідчить довідка, яка збереглася в архіві композитора. В ній доволі цікавий текст, надрукований на друкарській машинці, який свідчить, що «в разі неявки» Микола Дремлюга буде вважатися «механічно вибувшим з Держконсерваторії» (*Додаток 3*).

За наполяганням батька М. Дремлюга почав вчитися в КПІ, і навчання так захопило його, що він справді став «механічно вибувшим» з Київської державної консерваторії. Проте музику не залишив – продовжував писати власні твори і почав брати приватні уроки у відомого піаніста професора М.Г. Беклемішева, засновника київської фортепіанної школи. Паралельно з навчанням у КПІ М. Дремлюга встигав знайомитися з музичною літературою, досить добре вивчив творчість Шопена, Шумана, Ліста, Вагнера, Гріга, Равеля, Дебюссі.

Навчання в КПІ не тільки не заважало, а навіть сприяло його заняттям музикою. Він виступав на студентських концертах як піаніст, виконував і власні фортепіанні композиції, акомпанував інститутським співакам-солістам, вдосконалюючи виконавську майстерність. У 1937–1938 рр. М. Дремлюга був акомпаніатором у студентському хорі, а в 1939-му деякий час працював концертмейстером професійної хорової капели Українського радіокомітету під керівництвом О.З. Міньківського.

Закінчивши повний курс навчання у КПІ, Микола Васильович не став писати диплом, бо остаточно вирішив присвятити себе музиці, і у 1940 році поступив до Київської державної консерваторії на історико-теоретичний факультет. А після першого семестру був зарахований і на композиторське відділення до класу Л. Ревуцького.

Переважну більшість фортепіанних творів М. Дремлюга написав на перших курсах, на початку 40-х рр. Це і окремі твори, і великі цикли, зокрема: цикл із чотирьох поем під назвою «З глибини» (1941 р.), вісім прелюдій циклу «Зима» (грудень 1941 р. – квітень 1942 р.), шість п'єс циклу «Весна» (1945 і 1955 роки). Проте у 1995 році композитор повернувся до творів циклу «Зима», відредагував їх, і вони були записані у фонд Радіо у виконанні Л. Деоргієвої.

1944 року Миколу Дремлюгу, студента четвертого курсу, прийняли до Спілки композиторів України. Це непересічна подія як для тих літ, так і для сьогодення.

Варто додати, що студент М. Дремлюга не забував і про народну пісню. У січні 1941 року, ще на першому курсі, він написав «Галицьку сюїту» для чотириголосого мішаного хору а capella, до якої увійшли обробки чотирьох народних пісень: «Ой, у полі могила», «Прийшла кума до кумоньки», «Ой, поїхав козак, да гей у дорогу», «Ягіл, Ягілочка, Ягілова дочка». На нотах цієї Сюїти Л. Ревуцький залишив автограф: «Галицьку сюїту тов. Дремлюги рекомендую до виконання» (*Додаток 4*). І рекомендація професора була виконана! В сімейному архіві зберігається поголосок тенорової партії обробки пісні «Прийшла кума до кумоньки» з прізвищем автора – М. Дремлюга. Це є свідченням того, що Галицька сюїта була розписана по голосах і підготовлена до виконання.

Київську державну консерваторію М. Дремлюга закінчив у 1946 році за двома фахами – композиторським та історико-теоретичним. Для державного іспиту на завершення історико-теоретичного факультету він написав дипломну роботу «Мусікійська грамати́ка» М. Ділецького», а для державного іспиту по класу композиції – «Епічну поему» для симфонічного оркестру. Але напередодні іспитів Микола Васильович протягом двох тижнів створив додаткову дипломну роботу по композиції – віртуозний Фортепіанний концерт.

Він не встигав його оркеструвати, тому був написаний тільки клавір. Свій Концерт на державному іспиті композитор грав сам, а партію оркестру на роялі виконувала третьокурсниця Рада Лисенко, онука славетного композитора. Екзаменаційна комісія окремо відзначила високий рівень авторського виконання і відмінне володіння прийомами фортепіанної гри.

А через три роки М. Дремлюга закінчив аспірантуру. Його ґрунтовна чотирьохсот сторінкова кандидатська дисертація на тему «Українська фортепіанна музика і фортепіанна творчість Л.М. Ревуцького» була покладена в основу книги «Українська фортепіанна музика (Дожовтневий період)», надрукованої у 1958 році. Вона і зараз залишається цінним і рідкісним дослідженням.

Усе вищезгадане пояснює, чому у віртуозних обробках народних пісень Миколи Дремлюги фортепіанний супровід є не просто акомпанементом, а майстерно написаною образною інструментальною партією. На думку К. Майбурової, «обробки Дремлюги відзначаються властивою тільки їм своєрідністю» і «являють собою закінчені, самостійні художні твори» [8, с. 24].

Важливою рисою музики М. Дремлюги є її яскравий національний характер, органічна спорідненість з українською народною пісенністю. Композитор не тільки використовував у своїх творах народні мелодії, але і «його власні музичні теми відзначаються народним характером і пройняті народно-пісенними інтонаціями» [8, с. 11].

Відомий український поет А. Демиденко, на вірші якого Микола Васильович писав чудові солоспіви, своїй статті про композитора дав красномовну назву: «Микола Дремлюга – талант національний!» [2, с. 2].

Марія Дремлюга

РОЗДІЛ І.

ЩЕДРІВКИ – ЗИМОВИЙ СИМВОЛ КАЛЕНДАРНОЇ ОБРЯДОВОСТІ УКРАЇНЦІВ

Український музичний фольклор – це багатство українського народу, яке протягом багатьох століть вражає світ мелодійністю та душевністю. У своїх піснях українці розповідали про події та явища суспільного життя, родинний побут, особисті стосунки, героїчні постаті історії, боротьбу із загарбниками та любов до своєї країни. Ці пісні завжди приваблювали істориків, музикознавців, фольклористів. Кожен композитор мріяв долучитися до цього народного творіння і додати елементи власної творчості у цей музичний жанр. За своїм значенням у житті народу, тематикою, сюжетом і музичними властивостями українська народна пісня поділяється на безліч різноманітних жанрів, що об'єднуються певною системою ознак. У цьому розумінні її найтипівішими жанрами є: календарно-обрядові, родинно-побутові, соціально-побутові, історичні пісні та думи, ліричні пісні та балади, дитячий фольклор та ін.

Сьогодні, коли культурний простір нашої країни виходить на новий рівень існування, фольклор також набуває нового звучання, стаючи одним із основних компонентів сучасної музичної культури України. Це не просто культурна пам'ятка минулого українців, він несе у собі цінності, що виходять далеко за рамки часу, відображеного в піснях. Фольклор є джерелом наших національних традицій, виразником народної свідомості й ідентичності.

Календарно-обрядові пісні – один із найдавніших пластів в українському фольклорі. Вони пов'язані з порами року і господарською діяльністю людини. «Обрядові пісні сягають у передхристиянську добу й в'яжуться з річним кругом старих слов'янських свят і обрядів, які мали на меті магічними заходами впливати на явища й сили природи, щоб цим способом пособляти

рільному господарству, плеканню худоби, бджіл і т. ін.», – зазначає Ф. Колесса [5, с. 10]. Українські календарно-обрядові пісні мають як архаїчні риси, так і нашарування пізніших епох. Відповідно до пір року, вони поділяються на три цикли: зимовий, весняний та літньо-осінній. У зимовому циклі архаїчні язичницькі елементи помітні в обрядах колядування та щедрування. До нашого часу в українців зберігся обряд, коли групи людей у селах та в містах ходять по хатах, співають колядки і щедрівки, бажаючи добробуту в домі, доброго урожаю, приплоду худоби, здоров'я тощо. У язичницьку епоху це було пов'язане з Новим роком, який у стародавніх східних слов'ян починався з березня (ймовірно, 22 березня на весняне рівнодення). Поетичне слово у колядках і щедрівках виконувало магічну функцію і пророкувало достаток в домі [6, с. 130–131]:

«Коляд, коляд, колядниця,
Добра з медом паляниця,
А без меду не така,
Дай, дядьку, п'ятака!
Возьму вола за рога,
Та виведу на моріг,
Та викручу правий ріг.
Буду рогом трубити,
А воликом робити...»

При збереженні основних жанрових рис народні колядки та щедрівки протягом віків зазнавали значного впливу історичних подій, соціальних обставин різних епох, підлягали певним змінам і переробкам відповідно до потреб свого часу. У колядках та щедрівках християнського циклу натрапляємо мотиви біблійних та апокрифічних описів, зокрема картини народження Ісуса Христа. У деяких з них християнські мотиви поєднані з життям і побутом українського селянина: «В полі, полі, плужок оре...За тим плужком Господь

ходить...Святий Петро поганяє...Божа Мати їсти носить...» [6, с. 165–166]. Колядки та щедрівки християнського циклу відзначаються глибоким етичним змістом і великою мистецькою красою. Основні їхні мотиви – любов, милосердя, глибока пошана до Матері Божої.

У наукових дослідженнях, що торкаються питань зимових обрядових пісень підкреслюється, що кількісно ці жанри посідають перше місце. Як відзначає С. Протасова: «Така їх перевага над іншими календарно-обрядовими жанрами частково може пояснюватися взаємним накладанням двох історичних хвиль зимових свят – язичницького народження «Нового Сонця» (зимове сонцестояння) та християнського народження Єдиного Бога (Різдво Христове)» [9, с. 101].

Згідно з новоюліанським календарем, на який перейшли всі українські християни 1 вересня 2023 року, колядки виконують на Святий Вечір (24 грудня) та Різдвяні свята (25–26 грудня). В останній день старого року (31 грудня) у більшості регіонів України, відзначають Щедрий вечір та християнське свято Меланії (Маланки). Господині накривають багатий святковий стіл і готують не лише пісні страви, як на Святвечір, але й скромні. Тобто, крім куті – страви зі свинини, млинці, вареники з сиром тощо. Вечеря повинна бути справді щедрою, оскільки, згідно з народним повір'ям, що щедріше та багатше накрито стіл, то щасливішим і вдалішим буде наступний рік. У цей передноворічний вечір також прийнято щедрувати і водити «Маланку» та «Козу». Після заходу сонця групи щедрувальників славлять господарів піснями, бажають їм здоров'я і достатку в Новому році, іноді проводять «ритуальну оранку», а Маланка (переодягнений у дівчину парубок), як нерадива господиня, вчиняє у хаті безлад. Традиційно 1 січня (на християнське свято Василя Великого) діти йдуть від хати до хати, посівають оселі зерном на добробут і щастя в родині та примовляють «засівалки». До прикладу [10, с. 23–24]:

«Ходить Іван на Василя,
Носить пугу житноюю.
Де замахне – жито росте.
Роди Боже жито, пшеницю,
Усяку пашницю.
У полі – зерно,
А в домі – добро!».

Однак Щедрий вечір у Західних регіонах України, зокрема Галичині, святкують напередодні Водохреща (християнське свято Богоявлення Господнє (Йордан)), тобто 5 січня за новим календарем. Господині готують такі ж 12 пісних страв, як на Святвечір. А щедрувальники обходять двори на саме Водохрестя.

Вивчення колядок і щедрівок у контексті народно-пісенних традицій неодноразово привертало увагу дослідників. Це роботи Я. Бабинського, А. Іваницького, Б. Кудрика, С. Павлишин, О. Панчук, С. Протасової та ін. У статтях та наукових працях мова йде про календарну обрядовість, спільні та відмінні риси колядок і щедрівок, приуроченість зимових обрядів, художньо-образну систему цих жанрів тощо.

Характерними для народних колядок і щедрівок є їх урочистий, величальний настрій, в змісті – побажання успіхів у господарюванні, щастя в сім'ї та родині, здійснення задумів і мрій. Позаяк у колядках та щедрівках часто звучить звернення до певних членів родини, А. Іваницький пропонує поділити їх на чотири групи: господареві, господині, парубкові та дівчині [4]. Часто Господар порівнюється з місяцем, його дружина – з сонцем, а їхні діти – із зірками [6, с. 53]:

«Ясен місяць – пан господар,
Красне сонце – жона його,
Дрібні зірки – його діти».

Парубок зображається майбутнім господарем, дівчина – його нареченою.

Структурними елементами колядок є заспів (основна частина), приспів (рефрен), десятискладова і восьмискладова (в щедрівках) метрична будова. Типовими колядними заспівами служать, наприклад, слова «Чи дома, дома, пан-господар?», «Чи спиш, чи чуєш, пан-господарю». Після коляди та щедрівки завжди є віншування орієнтовно такого змісту:

А за сим словом бувай же здоров,
Бувай же здоров, пан-господарю...
Не сам собою – із газдинькою,
Із газдинькою, з всев челядкою...

Відповідно до складочислової будови поетичного тексту для щедрівок переважно характерний розмір 4+4 без приспіву або з приспівом:

Щед-рик, щед-рик – 4
Щед-рі-воч-ка, – 4
При-ле-ті-ла – 4
Лас-ті-воч-ка – 4

Іноді щедрівки можуть мати структуру 5+5 без приспіву, а якщо приспів є, то він буде за структурою 4+4. Однак щедрівки відрізняються від колядок неодмінними приспівими «Ой дай, Боже!», «Щедрий вечір, добрий вечір, добрим людям на здоров'я». У них згадуються ластівка, зозуля, павочка, які за язичницькими віруваннями були вісниками весни: «Павочка ходить, пір'ячко губить...». В обряді також помітні елементи дуже давнього поклоніння тваринам, що пов'язане з магією родючості [7, с. 18].

Щедрівки – це величальні українські народні обрядові пісні, які виконуються у Щедрий Вечір перед Новим Роком та на Йордан (на Західних теренах України). Обряд щедрування має глибоке коріння. У процесі розвитку у ньому відбулися певні зміни, зумовлені світоглядними уявленнями, які панували на певних історичних етапах. Вони несуть у собі релікти поклоніння духам предків, здатним

забезпечити і високий врожай, і приплід худоби, і щастя на майбутній рік. Образи коня (вола) та кози є рудиментами предківської ритуальної жертви. Символіка щедрівки розкривається насамперед крізь призму обрядового дійства. Кожен образ несе певне навантаження, розкриває суть обряду, кристалізує провідну ідею. Образи щедрівки поділяються на символи рослинного світу, астральну символіку, зооморфні й антропоморфні образи, символіку кольору та чисел.

Наші пращури вважали новоліття добрим початком усілякої справи, тому ініціація одруження припадала саме на цей період. Образи головних персонажів новорічних містерій «Кози», «Маланки», «Коня (Вола)», «Діда», теж пов'язані з ідеєю новоріччя. Певні ритуальні дії (Дід ранить Козу, господар її оживляє, парубки наслідують оранку поля, Маланка господарює тощо) ініціювали прихід весни. Магічні словесні формули також були спрямовані «накликати» багатий врожай та приплід худоби. Тобто обряди Щедрого вечора пронизані головною ідеєю, яка визначає усю їхню сутність: глибоке шанування людини, плодів її праці та тієї вищої сили, яка гарантує захист, щастя і добробут на наступний рік.

Щедрівкові мотиви згруповані навколо кількох парадигм: возвеличення господаря та членів його родини, шлюбна тематика у щедрівках парубкові і дівчині, мотиви билинного епосу. На першому місці у цих текстах – господар. Він – втілення не лише духів предків, але й ідеалу, до якого прагне народ. Йому та його родині віншують щедрувальники багатий і щасливий рік. Подібні до замовлянь, ці тексти виражають головну ідею свята, сприяють її втіленню у життя. Функціональне навантаження щедрівки полягає у тому, щоб возвеличити особу, якій адресована пісня, до ідеального статусу, силою слова забезпечити їй красу, добробут та щастя у наступному році. Найважливішою тут є комунікативна функція, яка слугує інструментом кристалізації зв'язку між обрядом та піснею. Символіка образів щедрівок розкривається крізь призму обряду. Текстам обрядових пісень властиве глибоке збереження давніх, язичницьких

змістових елементів (уявлення про родину як астральні світила, врожай та худобу як символ багатства). Символіку щедрівок парубкові можна простежити у рудиментах обряду через образ «коня», різноманітні випробування, які він проходить тощо. А весільні образи-символи є характерною ознакою дівочих щедрівок (образ куниці, саджання лілії, збирання золотої роси тощо). Звичайно, із втратою магічно-ритуальної основи, обряд щедрування поступово набув рис розважального дійства і до нашого часу дійшов як Рідзвяно-новорічна традиція побажання добра, щастя, достатку родині. Отже, можна констатувати, що, щедрівка в контексті календарно-обрядової пісенності має певні жанрові особливості. Аналіз обряду щедрування, архітекtonіки, мотивів та поетики щедрівок дає підстави вважати її самостійним жанром новорічної календарно-обрядової пісенності українців.

Оскільки колядки та щедрівки є одними із найпоширеніших жанрів календарної обрядовості, до них часто звертаються композитори у своїй професійній творчості. Вони прагнуть підкреслити музичні якості зимових обрядових пісень, віднайти нові засоби їх художнього осмислення, глибше розкрити образний зміст, застосовуючи індивідуальну композиторську техніку й стилістику. О. Бенч у дослідженнях влучно зазначає: «Композитор залюбки вривається у пісенний синкретизм і заново «переписує» народну пісню» [1, с. 6]. Так, на основі українських народних мелодій М. Леонтович створював цілком оригінальні самобутні хорові композиції, всебічно художньо переосмисливши їх, надавши їм неповторного звучання. Серед найвідоміших обробок композитора його неповторний «Щедрик», який сьогодні лунає по всьому світі. Композитор створив справжній шедевр – хорову мініатюру, в якій органічно поєднано елементи народного багатоголосся з досягненнями класичної поліфонії.

Український композитор і педагог Микола Дремлюга написав понад сто концертних обробок народних пісень для голосу та

фортепіано. Запропонований навчально-методичний посібник містить обробки композитора українських народних щедрівок у супроводі фортепіано для школярів та методичні рекомендації щодо їх вивчення. Створюючи інтерпретації щедрівок, педагог намагався не лише зберегти мелодичну основу пісні, а й відтворити її внутрішнє життя. У кожному куплеті поданих творів змінюється драматургія мелодики фортепіанного супроводу відповідно до тексту й характеру обрядових пісень. У трактуванні М. Дремлюги – це високохудожні зразки, в яких проявляється прагнення композитора збагатити зміст українських народних щедрівок, їх виражальні засоби (ладо-гармонічні, фактурні), максимально індивідуалізувати народні мелодії.

РОЗДІЛ II.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИВЧЕННЯ ЩЕДРІВОК

ОЙ, ТАМ ЗА ГОРОЮ

1. Вступна бесіда з учнями.

Учитель. Розпочнемо урок із короткої бесіди про щедрівки як частину національної культури. Серед української пісенної творчості значне місце посідає жанр пов'язаний із порами року, тобто з календарем. Виконання пісень цього жанру супроводжується різними звичаями та обрядами. То ж щедрівка належить до календарно-обрядового жанру. Розкажіть, будь ласка, що ви знаєте про щедрівки?

Учні. Щедрівка – традиційна українська обрядова пісня, що співається під час Щедрого вечора. У щедрівках беруть участь як хлопці, так і дівчата, які виражають похвалу власникові будинку та його родині. Цікаво, що традиція щедрування виникла задовго до християнства, коли Новий рік святкували в березні. Тому у щедрівках часто оспівується ластівка, павочка, овечки тощо, характерні для весни, а не для січня.

У цей вечір молодь виходить на вулиці у костюмах та масках, які символізують різноманітних персонажів: від «Маланки», «Діда» до звірів (напр. «Кози») та казкових героїв. Вони обходять будинки своєї громади, співають пісні, виконують вистави та традиційні обряди. Люди зазвичай гостинно зустрічають меланкуючих, даруючи їм смаколики та пожертви. Це створює веселий та святковий настрій серед спільноти.

Учитель. Так, з переходом на новоюліанський календар щедрувати ходять 31 грудня, перед Новим Роком, у більшості регіонів України. Однак на Західних теренах України збереглася традиція щедрувати на Водохреще. Отож, зараз я виконаю для вас українську

народну щедрівку «Ой, там за горою» в музичній обробці для фортепіано Миколи Дремлюги. Зазначимо, що ця пісня – одна з найвідоміших українських щедрівок, яка має глибокі історичні корені та втілює побажання про щасливе життя і достаток.

Дремлюга Микола Васильович – український композитор, педагог, музично-громадський діяч, автор першого Концерту для бандури, Член Національної спілки композиторів України. Він написав понад сто концертних обробок народних пісень для голосу та фортепіано. Музичних обробок українських народних пісень для школярів було створено сімнадцять. І лише сім із них були надруковані, а десять, переважно щедрівок, так і залишалися рукописними. Одна з цих щедрівок – «**Ой, там за горою**»

2. Завдання перед слуханням пісні.

Учитель пропонує учням розділитися на дві групи: одна – хлопці, друга – дівчата.

Завдання для хлопців: який характер і темп твору? Про що розповідається у щедрівці?

Завдання для дівчат: зверніть увагу на обробку Миколи Дремлюги і скажіть, чи видозмінюється мелодія фортепіанного супроводу між куплетами обрядової пісні, чи вона звучить завжди однаково?

3. Художнє виконання пісні вчителем.

4. Аналіз пісні.

Відповідь хлопців: характер твору веселий, грайливий; темп досить рухливий. У щедрівці розповідається про трьох товаришів. Перший товариш – то сонце красне; другий – ясен місяць; третій – дрібний дощик.

Відповідь дівчат: мелодія фортепіанного супроводу між куплетами різна: спочатку вона дещо наслідує у верхньому регістрі мелодію приспіву («Щедрий вечір»), а перед останнім куплетом – мелодично зливається із заспівом, наче хоче підкреслити грайливий характер «третього товариша – дрібного дощика».

Вчитель. Так, правильно ви зауважили. А чи знаєте ви, що ця щедрівка має ще інші народні слова, а саме про київського князя Володимира. Ось невеликий уривок:

Ой там, за горою та за кам'яною.
Щедрий вечір, добрий вечір!
Там пан Володимир коника сідлає.
Щедрий вечір, добрий вечір!
Коника сідлає, на гору вступає.
Щедрий вечір, добрий вечір!
На гору вступає, на царів стріляє.
Щедрий вечір, добрий вечір!
Ой, винесли йому полумисок срібла.
Щедрий вечір, добрий вечір!...

Учні. Так, ми чули її у виконанні деяких колективів.

Учитель. Скажіть, будь ласка, що традиційно виконують після щедрівок?

Учні. Віншування.

Учитель. Гаразд. Тоді для вас таке завдання: хлопці віншують для господарів, а дівчата – для господинь.

Опісля кожна команда демонструє віншування.

Віншування хлопців:

Щедрий вечір, добрий вечір
Я щедрю у дядька.
Дайте, дядьку, пиріжка.
Як не дасте пиріжка
–Візьму вола за ріжка,
Та виведу на моріг,
Та й викручу кривий ріг,
Буду волом робити,
Кривим рогом трубити.
Гу-гу-гу-гу-гу!

Віншування дівчат:

Щоб усе велось віднині
Нашій любій господині.
Я бажаю щастя й долі,
Добра в хаті і на полі,
Всім, дорослим і маленьким,
Зичу, жийте здоровенькі
На потіху всій родині
І на славу Україні.

Учитель. Молодці! Віншування – це традиційна українська обрядова дія, яка полягає у побажаннях добробуту, здоров'я та щасливого життя людині або сім'ї. Вона часто супроводжується обміном подарунками або символічними предметами, що мають принести щастя і добробут. Віншування може відбуватися на різні святкові або життєві події, такі як весілля, Новий рік, Різдво чи інші важливі дати.

5. Вивчення пісні.

Учитель акцентує увагу на вивченні мелодії та ритму щедрівки. Працює над дикцією й артикуляцією, виразним виконанням тексту. Заключним етапом вивчення обрядової пісні може бути її виконання з фортепіанним супроводом М. Дремлюги на шкільному святі або концерті.

ОЙ, СИВАЯ ТА І ЗОЗУЛЕНЬКА

1. Вступна розповідь.

Учитель. Сьогодні ми з вами будемо говорити про українські традиції у зимовий період, а саме про святкування Різдва, Нового року та Щедрого вечора. У кожного свята є свої обряди та пісні. Розкажіть, які традиції зимових календарних свят збереглися у вашій родині?

Учні розповідають про святкування у своїх родин.

Учитель. Я теж хочу поділитися з вами своїми спогадами. На Святвечір (цього року ми його відзначаємо 24 грудня за новоюліанським календарем), після Святої Вечері ми з Різдвяною зіркою йдемо колядувати до мешканців нашої вулиці. Розпочинаємо з крайньої хати. До нас виходить господар, пригощає смаколиками і йде з нами колядувати до своїх сусідів. Таким чином, коли ми приходимо до останньої оселі, співає вже цілий хор колядників, який налічує понад 50 осіб. Це все супроводжується водінням «Кози». У Золочівському районі на Львівщині є цікава традиція святкування Нового року: о 24.00 йдуть колядувати хлопці і співають до самого ранку. Якщо у хаті є незаміжня дівчина, перед колядою беруть її на руки і тримають до завершення співу, символізуючи цим побажання їй зустріти доброго чоловіка та щасливу долю.

Побажання добра, злагоди, добробуту у Новому році часто зустрічаються в українських народних щедрівках. А ще у них часто згадуються птахи, зокрема зозуля, ластівка, павочка та інші як передвісники весни, тепла і нагадування про те, що наші предки, стародавні східні слов'яни, зустрічали Новий рік навесні. Одна з таких щедрівок, яку ви мабуть знаєте, є щедрівка «Ой, сивая та і зозуленька».

Сьогодні ми з вами послухаємо цей твір, музичну обробку до якого написав Микола Дремлюга – український композитор, громадський діяч, педагог, член спілки композиторів України, автор численних творів для різних інструментів та оркестру. Він написав понад сто пісень для школярів та дошкільнят на вірші українських поетів.

2. Завдання перед слуханням пісні.

Вчитель розподіляє учнів на 2 групи.

Завдання для 1 групи: про що розповідається у щедрівці, чому згадується пташка зозуленька? З чим порівнюється родина в обрядовій пісні?

Завдання для 2 групи: який настрій у щедрівці та в якому темпі виконується твір? Чи зберігає колорит народної пісні музична обробка Миколи Дремлюги?

3. Художнє виконання пісні вчителем.

4. Аналіз щедрівки.

Відповідь I групи: у щедрівці розповідається про те, що зозуленька літає по усіх садах, бажаючи родині злагоди, добробуту та щастя у Новому році. Зозуля – це птиця, яка передвіщує прихід весни, надію на краще життя. Родина порівнюється з трьома теремами: батько – це сонце, мати – місяць, дрібні зірки – їхні діти.

Відповідь II групи: настрій у щедрівці ліричний, твір виконується у помірному темпі. Музична обробка Миколи Дремлюги зберігає колорит народної пісні. Відчувається гармонічне поєднання мелодії щедрівки та фортепіанного супроводу.

Учитель. Так, неймовірно ніжна, прозора фактура виступає одним з провідних засобів у створенні музичного образу зозуленьки.

5. Вивчення щедрівки.

Учні вивчають щедрівку спочатку а capella. Педагог працює над чистотою інтонування, виразним відтворенням кожного звуку, пофразовим диханням, чіткою дикцією і артикуляцією. А згодом діти виконують її під супровід шумових інструментів (трикутник, бубен, маракаси, дзвіночки, тамбурін) та фортепіанною обробкою Миколи Дремлюги.

ЩО У ПОЛІ, ПОЛІ СТОЯЛА БЕРЕЗА

1. Вступна бесіда з учнями.

Учитель. Скажіть, з чим у вас асоціюється зима?

Учні. З Різдвом, Новим роком, Водохрестям, колядою та щедрюванням, снігом, ялинкою, подарунками.

Учитель. Так, це прекрасно. А чи можете назвати, які щедрівки ви виконували на Щедрий вечір або Йордан?

Учні. «Щедрик», «Добрий вечір тобі, пане господарю», «Ой, сивая та і зозуленька», «Ой, взимі, взимі», «Ой, там за горою».

Учитель. Чудово! А сьогодні ми з вами послухаємо народну щедрівку «Що у полі, полі стояла береза». До неї український композитор та педагог Микола Дремлюга створив дуже гарну мелодійну музичну обробку. Окрім цієї, він написав фортепіанні обробки до понад десяти народних щедрівок для молодшого та старшого підліткового віку і видав декілька авторських збірок з музичними творами для дітей. Зокрема, «Весняні краплини: збірник пісень для дітей молодшого віку», «Вітер-вітерець: збірник дитячих пісень». А також упорядкував пісні для малят у збірках «Літо», «Осінь» та «Зима».

2. Завдання перед слуханням пісні.

Учитель звертає увагу учнів на екран мультимедійної системи, де зображено завдання:

- Що оспівується у щедрівці та скільки куплетів у творі?
- Який характер обрядової пісні та в якому темпі її потрібно виконувати?
- Що зробили люди з корки берези та її обрізків?
- Прислухайтесь, як вміло композитор відтворив на фортепіано внутрішній колорит мелодики щедрівки.

3. Художнє виконання пісні вчителем.

4. Аналіз пісні.

Відповіді учнів:

- У щедрівці розповідається про березу із золотою коркою, яка красується у полі. У творі п'ять куплетів із приспівом.
- Характер пісні життєрадісний, піднесений. Виконувати щедрівку потрібно у швидкому темпі.
- З кори берези зробили золоту чашу, а з обрізків – золотий перстеник.
- Микола Дремлюга дуже вдало поєднав нотний та поетичний тексти, щоб відтворити чарівний образ красуні берези.

5. Вивчення щедрівки.

Учитель звертає увагу на дикцію та виразність слів у пісні. Працює над чистотою інтонування, правильним розспівуванням голосних у тексті. Виділяє час для роботи над пофразовим диханням та чітким виконанням стрибкоподібної мелодії.

КОЛО ДВОРУ ТА СТОЯЛА ВЕРБА

1. Вступна розповідь.

Фольклор або усна народна творчість яка передається крізь покоління, є безцінним автентичним надбанням, багатством і навіть генотипом кожного народу, зокрема й українського. Особливістю усіх фольклорних пісенних жанрів є те, що вони творяться самою людиною вбираючи (синтезуючи) й оспівуючи все що відбувалося протягом століть.

На сьогодні немає точної класифікації жанрів фольклорних пісень, але варто зазначити, що першим, хто запропонував ще у 1827 р. класифікацію фольклорних пісень в історії української фольклористики, був М. Максимович. Він виділив козацькі пісні, думи, балади, любовні пісні, пісні святкові та обрядові та ін. Пропонуємо вам ознайомитися з орієнтовною класифікацією українських фольклорних пісенних жанрів, поданих на стенді у вигляді таблиці.

Дослідники усної народної творчості тобто фольклористи, з-поміж яких і український композитор Микола Дремлюга, відправлялися у експедиції по різних регіонах України, щоб зібрати, зафіксувати, записати фольклорні пісенні твори різних жанрів. Сьогодні ми ознайомимося із щедрівкою у його фортепіанній обробці «Коло двору та стояла верба». У цій щедрівці оспівуються праця людей, пов'язана з приходом весни, побажання добробуту та багатого урожаю родині.

Календарно-обрядові пісні	<i>Колядки, щедрівки, посівальні, водохресні, веснянки, гаївки, великодні, маївки, русальні, купальські, петрівчані, жнивварські, косарські.</i>
Родинно-побутові	<i>Пісні про кохання, жіночу долю, удовині, сирітські, гумористичні, сатиричні.</i>
Соціально-побутові	<i>Ремісницькі, рекрутські, солдатські, жовнірські, кріпацькі, наймитські, заробітчанські, бурлацькі.</i>
Лірико-епічні:	
• Думи	<i>Думи про боротьбу українського народу з турецько-татарськими загарбниками; думи про визвольну війну проти польсько-шляхетського поневолення; побутові думи (про народну мораль, соціальну та родинну несправедливість).</i>
• Балади	<i>Міфологічні; сімейно-побутові; історичні; соціально-побутові.</i>
Історичні пісні	<i>Гайдамацькі, чумацькі, опришківські, козацькі.</i>
Дитячий фольклор	<i>Коліскові, забавлянки, потішки, примовки, заклички, лічилки.</i>
Малі пісенні жанри (танкові пісні)	<i>Коломійки, шумки, козачки, гопачки.</i>

2. Завдання перед слуханням щедрівки.

Учитель розподіляє клас на дві групи.

Завдання для I групи: за допомогою вищеподаної таблиці вам потрібно визначити, до якого фольклорного жанру належить щедрівка і про що у ній розповідається.

Завдання для II групи: який темп, форма та розмір твору?

Завдання для усього класу: прислухайтеся до змінності ладового забарвлення щедрівки та зверніть увагу на легкість, світлість, грайливість і своєрідну колоритність звучання музичної обробки композитора.

3. Художнє виконання щедрівки вчителем.

Учитель двічі виконує щедрівку «Коло двору та стояла верба» – акапельно та під фортепіанний супровід Миколи Дремлюги.

4. Аналіз щедрівки.

Відповідь I групи: щедрівка «Коло двору та стояла верба» належить до календарно-обрядових фольклорних пісенних жанрів. У ній оспівується краса природи (*дерево верба*), праця людини (*хто вербу ізрубає, кору позбирає?*) та згадується молода пара (*парубок та дівчина*).

Відповідь II групи: темп виконання щедрівки помірний. Форма твору складається із заспіву та приспіву («*щедрий вечір, добрий вечір*» на певний мелодичний зворот). Розмір обрядової пісні перемінний, де відзначається певна систематичність: у заспівах – 4/8, у приспіві – 3/8.

5. Вивчення щедрівки.

Вчитель при вивченні щедрівки звертає увагу на чистоту інтонування мелодії та точність виконання ритмічного малюнка, розспіви певних складів шістнадцятими нотами, стрибки на кварту та квінту. Працює над наспівним і водночас величним характером виконання твору, що добре відчувається у музичній обробці М. Дремлюги. Слідкує разом з учнями за темповою агогікою, зазначеною у нотному тексті (*помірно з заповільненням (ritenuto)*), виразною дикцією й артикуляцією.

В ЦЬОМУ ДОМІ, ЯК У ВІНКУ

1. Вступна бесіда.

Учитель. Учні, хто може сказати, як називається будинок, де всі ми живемо з сім'єю?

Учні. Наш дім.

Учитель. Так, у кожного з нас є свій дім, до якого ми ніколи не забудемо дорогу. Сьогодні ми познайомимося з календарно-обрядовою піснею, яка має назву «В цьому домі, як у вінку». Музичну

обробку до неї написав Микола Дремлюга. Це відомий український композитор, педагог, музично-громадський діяч, член Національної спілки композиторів України. Народився в учительській родині (мати викладала літературу, батько – математику). Він добре знав кілька мов, зокрема французьку та німецьку, написав багато творів для дітей та дорослих: концерти для різних інструментів з оркестром (бандури, фортепіано, труби, скрипки), поеми для симфонічного оркестру, вокальні цикли на слова Лесі Українки, А. Міцкевича, Ф. Петрарки, В. Шекспіра та інших поетів, а також близько ста концертних обробок народних пісень для голосу з фортепіано.

Українські народні пісні дуже різноманітні. Вони передаються з уст в уста, від покоління до покоління і поділяються на жанри. Які ви знаєте жанри народних пісень?

Учні. Колискові, дитячі, календарно-обрядові, побутові, історичні, ліричні.

Учитель. Так. Скажіть, які пісні входять до жанру календарно-обрядових?

Учні. Веснянки, гаївки, купальські, жнивварські, колядки та щедрівки.

Учитель. Добре. Зараз ви прослухаєте пісню і виконаєте деякі завдання.

2. Завдання перед слуханням пісні.

Учитель розподіляє клас на групи і і на екрані мультимедійної системи демонструє завдання для кожної з них.

1) *Завдання для першої групи:* про що розповідається у пісні і який характер твору?

2) *Завдання для другої групи:* до якого жанру входить пісня і коли виконують твори цього жанру?

3) *Завдання для третьої групи:* як в музичній обробці Миколи Дремлюги передано характер і настрій пісні?

3. Художнє виконання пісні вчителем.

4. Аналіз твору.

1) *Відповідь першої групи:* у пісні розповідається про життя господаря, господині та їхніх дітей у родинному домі. Сам господар – як виноград, господиня – як калина, сини – як соколи, а дочки – як квіточки. Характер твору веселий, життєрадісний.

2) *Відповідь другої групи:* пісня входить до календарно-обрядового жанру і належить до щедрівок. Виконують щедрівки на Щедрий вечір та в Йорданські свята.

3) *Відповідь третьої групи:* вслухаючись у звуки фортепіано, ми звернули увагу, що розмаїття та багатство звукової палітри музичної обробки передають урочистий, піднесений настрій обрядової пісні.

Вчитель. Так, музичні обробки Миколи Дремлюги виходять за межі простої гармонізації та органічно поєднують індивідуальний стиль композитора з народно-пісенними джерелами.

5. Вивчення пісні.

Учитель працює над чистотою інтонування щедрівки, над правильним розспівуванням слів у фразах. Звертає увагу учнів на дикцію, артикуляцію, виразність слів у пісні. Також навчає школярів правильно брати дихання у творі, пояснює, що таке ланцюгове дихання.

ПРИЛЕТІЛА ЛАСТІВОЧКА

1. Вступна розповідь.

Учитель. Сьогодні ми ознайомимося із творчістю українського композитора, педагога, музично-громадського діяча, Члена Національної спілки композиторів України - Миколою Васильовичем Дремлюгою. Він був дуже обдарованою людиною. Композитор написав шість симфоній, цикл симфонічних поем, симфонічні

увертюри, вісім концертів для різних інструментів з оркестром: фортепіано, труби, скрипки, гобоя.

Його перу належать понад сто романсів до слів А.Демиденка, Лесі Українки, Т.Масенка, Д.Павличка, М.Рильського, В.Сосюри, П.Тичини, І.Франка, Х.Хіменеса, а також на вірші й сонети А.Міцкевича. Ф.Петрарки, В.Шекспіра, Поховальний кант, який наспівувала йому тітка, стане однією з тем Третьої симфонії «Пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 років». За цю симфонію у 1998 році композитор отримав найвищу нагороду – Державну премію України імені Т. Г. Шевченка. Вона вражає своєю довершеністю, красою та філософською глибиною.

Ще в дитячі роки, коли Микола гостював у селі на Вінниччині у рідних батька, його полонила народна пісня. Він слухав фольклорні перлини, а потім, заховавшись на горищі хати, співав їх, щоб ніхто не чув. Коли він став композитором, то здійснив понад сто концертних обробок народних пісень для голосу і фортепіано, не лише українських, а й білоруських, чеських, словацьких, болгарських, польських, угорських та ін. Також його перу належать музичні обробки українських народних щедрівок з фортепіанним супроводом. Одну з них ми сьогодні послухаємо і вивчимо. Однак спочатку пригадаємо вивчені колядки та обговоримо їх характерні риси.

Завдання 1. За ритмічним малюнком визначити назву колядки :

Учні визначають, що це ритмічний малюнок колядки «Нова радість стала».

Учитель. Які характерні ознаки мають колядки?

Учні. Святковий урочистий характер, світський та релігійний зміст, помірний темп, розспівну мелодику.

Учитель. Сьогодні, ми з Вами ознайомимося ще з однією календарно- обрядовою піснею - щедрівкою «Прилетіла ластівочка» в музичній обробці для голосу і фортепіано Миколи Дремлюги.

2. Завдання перед слуханням пісні.

Учитель розподіляє клас на три групи.

1) *Завдання для першої групи: який настрій втілено у музиці? Який зміст щедрівки?*

2) *Завдання для другої групи: що означає приліт ластівочки у календарно-обрядових піснях?*

3) *Завдання для третьої групи: чи відтворює настрій щедрівки музичний супровід?*

3. Художнє виконання пісні вчителем.

4. Аналіз пісні.

Діти аналізують пісню та дають відповіді на запитання.

Відповідь першої групи. Настрій в обрядовій пісні – грайливий, веселий, радісний. У щедрівці зображено господаря, який завдяки своїй праці має належний достаток, вміє доглядати худобу – баранців, овечок та ягнят.

Відповідь другої групи. Ластівка – це весняна пташка, яка приносить звістку про прихід весни, згідно з народним повір'ям - пророкує успіх та благополуччя в домі.

Відповідь третьої групи. Музичний супровід яскраво відтворює настрій щедрівки.

Учитель. Так. Завдяки певним засобам музичної виразності, які застосував М. Дремлюга у фортепіанному супроводі (синкопований ритм, акценти на слабу долю такту, арпеджовані акорди), музична обробка набула грайливого, іскристого характеру. Написана витонченими звуковими барвами, щедрівка є прикладом взаємозумовленості художніх і технічних засобів музичної виразності.

5. Вивчення пісні.

Учитель звертає увагу на дикцію, на виразність слів у пісні. Також працює над чистотою інтонування, плавним звуковеденням, правильним розспівуванням слів.

ОЙ, У ПОЛІ ТРИ ДОРОЗИ

1. Вступна бесіда.

Учитель. Сьогодні ми з вами проведемо бесіду про зимові обряди. Скажіть, будь ласка, які свята ми святкуємо взимку?

Учні. Свято Миколая, Різдво, Новий рік, Щедрий вечір, Водохреще.

Учитель. Так, правильно. На Різдвяні свята ми співаємо колядки. А що ж ми виконуємо на Щедрий вечір?

Учні. Щедрівки.

Учитель. А які ви знаєте щедрівки?

Учні. “Щедрик”, “Ой сивая та і зозуленька”, “Щедрівочка щедрувала”, “Щедрик-ведрик”, “Прийшли щедрувати”, “Василева мати” та ін.

Учитель. Дуже добре. Отже, що ж таке щедрівки?

Учні. Це традиційні величальні українські народні обрядові пісні, які виконують під Новий рік, тобто у Щедрий вечір. Відповідно до різдвяно-новорічних звичаїв, щедрівки, як і колядки, величають господаря та його родину. У щедрівках бажають багатого врожаю, добробуту, приплоду худоби, доброго роїння бджіл тощо.

Учитель. Правильно. Однак на Щедрий вечір не лише співають щедрівки, а й віншують та влаштовують святкові вистави. Можливо, хтось із вас брав участь у таких діях? Опишіть, як це відбувалося.

Учні. На Щедрий вечір ми брали участь в обряді водіння «Кози». Це цікава містерія, де головними дійовими особами є Дід і Коза. Під час святкового ритуалу Дід “ранить” Козу, а потім намагається її вилікувати, і йому це вдається за допомогою співу та пританцьовувань. Це символізує перемогу життя над смертю, пророкує багатий урожай на полі та достаток у домі.

Учитель. Дуже добре, що ви берете участь у народних діях і бережете наші традиції та культуру! Багатством змісту і поетичною формою щедрівок захоплювалися різні українські композитори, й зокрема Микола Дремлюга. Це український композитор, педагог, музично-громадський діяч. Він написав більше десяти музичних обробок українських народних щедрівок для голосу та фортепіано. Це такі як: «Ой у полі три дорози», «В цьому домі, як у вінку», «Прилетіла

ластівочка», «Що у полі, полі стояла береза», «Ой, там за горою» та інші. Сьогодні на уроці ми з вами вивчимо українську народну щедрівку «Ой у полі три дорозі». Пропоную уважно послухати цю пісню і виконати завдання.

2. Завдання перед слуханням пісні.

Учитель. Після прослуховування розкажіть, про що розповідається у щедрівці, який настрій вона передає? Зверніть увагу на фортепіанний супровід і скажіть, чи помітили ви особливі прийоми у виконанні?

3. Художній показ пісні вчителем.

4. Аналіз пісні.

Послухавши пісню, учні розповідають про те, як молодий парубок Василь косить сіно, щоб нагодувати коня. Адже він має пройти три дороги (*ніжно «три дорозі»*) і занести хлопця до батька, матінки та молоді дівчини. Хоча щедрівка написана у мажорному ладі, настрої її ліричний, навіть дещо жалібний, оскільки в ній відображено сум за рідними і близькими серцю людьми. Характер – добродушний, ніжний, адже у пісні відтворено дбайливе ставлення до вірної домашньої тварини. У музичному супроводі зустрічаємо багато відхилень у різні тональності, чергування мажору з мінором, що додає щедрівці задушевного, елегантного забарвлення.

5. Вивчення пісні.

Попри те, що щедрівка має звучати рухливо, її необхідно спочатку вивчити у повільному темпі, звертаючи увагу на чистоту інтонування, ланцюгове дихання та виразність співу. Оскільки протягом пісні є певні зміни у динаміці (від *mf* до *f*), потрібно наголосити, що ця динамічна агогіка підкреслює настрій і додає обрядовій пісні яскравого характеру.

Розділ III. Українські народні щедрівки

Ой, там за горою

Рухливо

Музична обробка М. Дремлюги

The first system of the musical score consists of three staves. The top staff is a vocal line in G major, 3/4 time, starting with a whole rest followed by a melodic phrase. The middle and bottom staves are piano accompaniment. The piano part begins with a series of eighth-note chords in the right hand and a bass line in the left hand. A dynamic marking of *f* (forte) is placed above the piano part. A repeat sign with first and second endings is present at the end of the system.

f

1. Ой, там за го - ро - ю
2. Ой, там ви-хо - ди - ло

4

The second system continues the musical score. It features a vocal line with two lines of lyrics and piano accompaniment. The lyrics are: "та за ка-м'я-но - ю, щед - рий ве - чір, доб - рий ве - чір. та три то-ва-ри - ші, щед - рий ве - чір, доб - рий ве - чір." The piano accompaniment continues with similar rhythmic patterns and chord progressions. A dynamic marking of *f* is also present.

та за ка-м'я-но - ю, щед - рий ве - чір, доб - рий ве - чір.
та три то-ва-ри - ші, щед - рий ве - чір, доб - рий ве - чір.

7

f

3.Що пер-ший то-ва - риш -

10

- то сон-це крас-не, щед-рий ве - чір, доб - рий ве - чір.

14

f

4.А дру-гий то ва - риш — то мі-сяць яс - ний,

17

щед-рий ве - чір, доб - рий ве - чір.

21

f

5. А тре-тій то-ва - риш — то дрі-бен до - щик, щед - рий ве - чір,

f

24

più f rit.

доб - рий ве - чір, щед - рий ве - чір, доб - рий

più f rit.

ве - - - чір!

1. Ой, там за горою та за кам'яною

Приспів:

Щедрий вечір, добрий вечір!

2. Ой, там виходило та три товариші

Приспів

3. Що перший товариш — то сонце красне

Приспів

4. А другий товариш — то місяць ясен

Приспів

5. А третій товариш — то дрібен дощик

Приспів

Ой, сивая та і зозуленька

Музична обробка М. Дремлюги

Помірно

mf

1. Ой, си - ва - я та і зо-зу-лень-ка,
3. А в од-но-му та і не бу - ва - ла,
5. А в пер-шо-му крас - не сон - це,
7. А в тре-тьо-му дріб - ні зір - ки,

5

щед-рий ве - чір, доб-рий ве-чір, доб-рим лю-дям на здо-ро - в'я

9

2. У - сі са - ди та і об - лі - та - ла, щед - рий ве - чір,
4. А в тім са - ду три те - ре - ми,
6. А в дру - го - му я - сен мі - сяць,

Що у полі, полі стояла береза

Музична обробка М. Дремлюги

Швидко

Introduction for piano, marked *m* (mezzo). The music is in 2/4 time and D major. It consists of six measures of arpeggiated chords in the right hand and a steady eighth-note accompaniment in the left hand. The piece concludes with a *rit.* (ritardando) marking.

Помірно

7 *f m* Соло *rit.*

First line of the song, marked *f m* (forte mezzo) and *Соло* (solo). The tempo is *Помірно* (moderato). The music is in 2/4 time and D major. It consists of seven measures. The vocal line begins with a repeat sign and a *rit.* marking. The piano accompaniment features a steady eighth-note accompaniment in the left hand and arpeggiated chords in the right hand, also ending with a *rit.* marking.

1.Що у по-лі, по - лі сто-я-ла бе - ре - за,

Вдвічі швидче

13 *m* Хор

Second line of the song, marked *m* (mezzo) and *Хор* (chorus). The tempo is *Вдвічі швидче* (twice as fast). The music is in 2/4 time and D major. It consists of seven measures. The vocal line begins with a repeat sign and a *m* marking. The piano accompaniment features a steady eighth-note accompaniment in the left hand and chords in the right hand.

щед-рий ве - чір, доб-рий ве - чір, доб-рим

20

1. 2. 3. 4. rit. 5.

лю - дям на здо - ро - в'я. ро - в'я.

1. Що у полі, полі стояла береза.

Приспів:

Щедрий вечір, добрий вечір,
добрим людям на здоров'я.

2. А на тій березі золота корка.

Приспів

3. А з тієї корки - золота чаша.

Приспів

4. А із останків - золота чарка.

Приспів

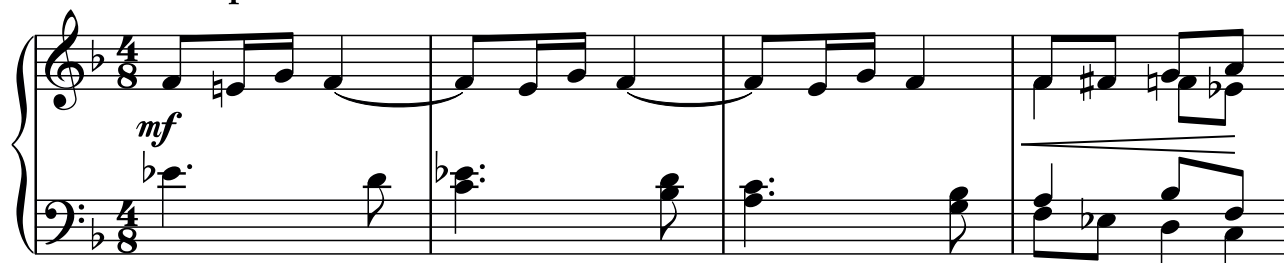
5. А із обрізків - золотий перстеник.

Приспів

Коло двору та стояла верба

Музична обробка М. Дремлюги

Помірно

mf

Introduction for piano, 4/8 time, B-flat major. The right hand features a melodic line with eighth and sixteenth notes, while the left hand provides a harmonic accompaniment with chords and single notes.

5

1. Ко - ло дво - ру та сто - я - ла вер - ба, щед - рий ве - чір, доб - рий ве - чір.

f

First vocal line with piano accompaniment. The vocal line is in the treble clef, and the piano accompaniment is in the grand staff. The piano part features a rhythmic accompaniment with eighth and sixteenth notes.

9

2. А на тій вер - бі зо - ло - та - я ко - ра, щед - рий ве - чір, доб - рий ве - чір.

Second vocal line with piano accompaniment. The vocal line is in the treble clef, and the piano accompaniment is in the grand staff. The piano part continues with a rhythmic accompaniment.

13

3. Зо-ло-та-я ко-ра, сріб-не-є гіл-ля, щед-рий ве-чір, доб-рий ве-чір.

17

4. Ой, хто ж ту-ю вер-бу із-ру-ба-є, щед-рий ве-чір, доб-рий ве-чір.

21

mf

25

V

5. Мо - ло - дий Бо - рис - ко ту вер - бу зру - ба - є, щед - рий ве - чір, доб - рий ве - чір.

29

6. Ой, хто ж ту - ю ко - ру поз - би - ра - є, щед - рий ве - чір, доб - рий ве - чір.

33

rit..

7. Мо - ло - да Ок - сан - ка ко - ру поз - би - ра - є, щед - рий ве - чір, доб - рий ве - чір.

1. Коло двору та стояла верба — щедрий вечір, добрий вечір!
2. А на тій вербі золота коря — щедрий вечір, добрий вечір!
3. Золотая коря, срібне гілля — щедрий вечір, добрий вечір!
4. Ой, хто ж тую вербу ізрубає — щедрий вечір, добрий вечір!
5. Молодий Бориско ту вербу зрубає — щедрий вечір, добрий вечір!
6. Ой, хто ж тую кору позбирає — щедрий вечір, добрий вечір!
7. Молода Оксанка кору позбирає — щедрий вечір, добрий вечір!

В цьому домі, як у вінку

Музична обробка М. Дремлюги

Не поспішаючи

mf

2/4 3/4 2/4

The first system of the piano introduction consists of two staves. The right staff begins with a treble clef and a 2/4 time signature. It contains a melodic line starting with a quarter note G4, followed by eighth notes A4, B4, and C5, then a half note D5. The left staff begins with a bass clef and a 2/4 time signature. It contains a bass line starting with a quarter note G3, followed by eighth notes F3, E3, and D3, then a half note C3. The system concludes with a 3/4 time signature change and a 2/4 time signature change.

5

mf

2/4 3/4 2/4

1. В цьо-му до-мі, як у він-ку, щед - рий ве-чір, доб - рий ве-чір.

The second system includes a vocal line and piano accompaniment. The vocal line starts at measure 5 with a treble clef and a 2/4 time signature. The lyrics are: "1. В цьо-му до-мі, як у він-ку, щед - рий ве-чір, доб - рий ве-чір." The piano accompaniment continues from the first system, with the right staff starting at measure 5 and the left staff starting at measure 5. The system concludes with a 3/4 time signature change and a 2/4 time signature change.

9

2. Сам гос-по-дар, як ви - но-град, щед - рий ве - чір, доб - рий ве-чір.

The third system includes a vocal line and piano accompaniment. The vocal line starts at measure 9 with a treble clef and a 2/4 time signature. The lyrics are: "2. Сам гос-по-дар, як ви - но-град, щед - рий ве - чір, доб - рий ве-чір." The piano accompaniment continues from the second system, with the right staff starting at measure 9 and the left staff starting at measure 9. The system concludes with a 3/4 time signature change and a 2/4 time signature change.

13

3.Гос-по-ди-ня, як ка-ли-на, щед-рий ве-чір, доб-рий ве-чір.

17

4.А си-ни їх, як со-ко-ли, щед-рий ве-чір, доб-рий ве-чір.

21

5.А їх доч-ки, як кві-точ-ки, щед-рий ве-чір, доб-рий ве-чір.

25

6.По са-доч-ку всі хо-ди-ли,

щед - рий ве - чір, доб - рий ве - чір. 7. Сад са - ди - ли,

по - ли - ва - ли, щед - рий ве - чір, доб - рий ве - чір.

1. В цьому домі, як у вінку.

Приспів:

Щедрий вечір, добрий вечір!

2. Сам Господар, як виноград.

Приспів

3. Господиня, як калина.

Приспів

4. А сини їх, як соколи.

Приспів

5. А їх дочки, як квіточки.

Приспів

6. По садочку всі ходили.

Приспів

7. Сад садили, поливали.

Прилетіла ластівочка

Музична обробка М. Дремлюги

Помірно

p

7 *m*

1. При - ле - ті - ла ла - сті - воч - ка, сі - ла

14 *fp*

со - бі край ві - кон - ця. 2. Ста - ла со - бі ще - бе - та - ти,

21 *p*

го - спо - да - ря ви - кли - ка - ти. 3. Вий - ди, вий - ди, го - спо -

28

да - рю, по - ди - ви - ся на ко - ша - ру. 4. Чи всі

34

вів - ці по - ко - ти - лись, чи ба - ран - ці по - ро - ди - лись.

41

m

49

fp

5. А ба - ран - ці кру - то - ро - гі ска - чуть со - бі

fp

55 *p*

край до - ро - ги. б.А яг - нич - ки кла - по - вуш - ки ска - чуть

62

со - бі ко - ло груш - ки.

1. Прилетіла ластівочка, сіла собі край віконця.
2. Стала собі щебетати, господаря викликати.
3. Вийди, вийди, господарю, подивися на кошару.
4. Чи всі вівці покотились, чи баранці породились.
5. А баранці круторогі скачуть собі край дороги.
6. А ягнички клаповушки скачуть собі коло грушки.

Ой, у полі три дорозі

Музична обробка М. Дремлюги

Рухливо

mf

5 *mf*

1. Ой, у по - лі три до - ро - зі, щед-рий ве - чір, доб-рий ве - чір.

9

2. Там Ва силь-ко сі-но ко - сить, щед-рий ве - чір, доб-рий ве - чір.

13

3. Сі - но ко - сить, ко - ню но - сить, щед - рий ве - чір, доб - рий ве - чір.

The musical score for measures 13-16 consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is in a single staff with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The piano accompaniment is in two staves (treble and bass clefs) with the same key signature. The music is in a 4/4 time signature. The lyrics are: "3. Сі - но ко - сить, ко - ню но - сить, щед - рий ве - чір, доб - рий ве - чір."

17

f

4. Ой, їж, ко - ню, ой, пий, ко - ню, щед - рий ве - чір, доб - рий ве - чір.

The musical score for measures 17-20 consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is in a single staff with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The piano accompaniment is in two staves (treble and bass clefs) with the same key signature. The music is in a 4/4 time signature. The lyrics are: "4. Ой, їж, ко - ню, ой, пий, ко - ню, щед - рий ве - чір, доб - рий ве - чір." The dynamic marking *f* is present at the beginning of the piano part.

21

mf

5. Бу - де то - бі три до ро - зі, щед - рий ве - чір, доб - рий ве - чір.

The musical score for measures 21-24 consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is in a single staff with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The piano accompaniment is in two staves (treble and bass clefs) with the same key signature. The music is in a 4/4 time signature. The lyrics are: "5. Бу - де то - бі три до ро - зі, щед - рий ве - чір, доб - рий ве - чір." The dynamic marking *mf* is present at the beginning of the piano part.

25

mf

6.Що пер-ва - я до ба-теч - ка, щед-рий ве - чір, доб-рий ве - чір.

29

f

7.А дру-га - я до ма-тін-ки, щед-рий ве - чір, доб-рий ве - чір.

33

*pü**f*

8.А тре - тя - я до дів - чи - ни, щед-рий ве - чір, -

доб-рий ве - чір.

1. Ой у полі три дорозі.

Приспів:

Щедрий вечір, добрий вечір!

2. Там Василько сіно косить.

Приспів

3. Сіно косить, коню носить.

Приспів

4. Ой, їж, коню, ой, пий, коню.

Приспів

5. Буде тобі три дорозі.

Приспів

6. Що первая до батечка.

Приспів

7. А друга до матінки.

Приспів

8. А третя до дівчини.

Приспів

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бенч О. Архетипи української обрядової культури (на прикладі хорової творчості Ганни Гаврилець). *Хорове мистецтво України та його подвижники* : матеріали VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Дрогобич, 19–20 жовтня 2017 року). Дрогобич : РВВ ДДПУ імені І. Франка, 2017. С. 5–17.
2. Демиденко А. Микола Дремлюга – талант національний. *Мистецтво та освіта*. 1999. № 1. С. 2–3
3. Дяченко В. М.Д. Леонтович : малюнки з життя. Київ : Мистецтво, 1941. 137 с.
4. Іваницький А. Український музичний фольклор : підручник для вищих навчальних закладів . 3-є вид. доп. Вінниця : Нова книга, 2004. 320 с. URL: <https://archive.org/details/ivanicky2004/page/n313/mode/1up>
5. Колесса Ф. Усна словесність / підгот. до друку Б. Луканюка, О. Смоляка. Тернопіль : Підручники та посібники, 1996. 40 с. / за виданням: Українська Загальна Енциклопедія: Книга знання в 3-х томах / гол. ред. Ів. Раковський. Львів; Станиславів; Коломия : Рідна школа, б.р. Т. 3. С. 530–556.
6. Колядки і щедрівки / упор. і вступ. стаття М. Глушка. Київ : Музична Україна, 1991. 240 с.
7. Корній Л., Сюта Б. Історія української музичної культури : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : НМАУ, 2011. 736 с. :іл.URL:https://spadok.org.ua/books/kornii_lp_siuta_bo_istoriia_ukrayinskoyi_muzic_hnoyi_kulturi.pdf
8. Майбурова К. Микола Васильович Дремлюга. Нарис про життя і творчість. Київ : Музична Україна, 1968. 87 с.
9. Протасова С. Бібліографія зимової обрядової музики українців: матеріали та дослідження (на допомогу молодому дослідникові та викладачеві). *Проблеми етномузикології*. Вип. 12, Київ, С. 101–108. URL:<file:///C:/Users/Admin/Downloads/132250%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-284334-1-10-20180525.pdf>
10. Щедрий вечір: коядки, щедрівки, засівалки / упор. Д. Єсипенко, М. Новиченко. Київ, 1992. 38 с.

ДОДАТКИ

Додаток 1. Титульна сторінка рукописної збірки М. Дремлюги

Микола Дремлюга

Українські народні пісні
(Щедрівки)
в обробці
для голосу (або одноголосого хору)
з супроводом фортепіано

1. Ой, у полі при дорозі
2. В цьому домі як у вінку
3. Що у полі, полі стояла береза
4. Прилетіла ластівочка
5. Ой, сивая та і зозуленька
6. Коло двору та стояла верба
7. Ой, там за горою.

Додаток 2. Світлина: у с. Чуків на Вінничині (1901 р.)

Сидять зліва направо:
Микола Леонтович, Василь Дремлюга.
Стоїть один із учнів чуківської школи.

Додаток 3. Довідка М. Дремлюзі з Київської державної консерваторії

До ..... *Дремлюзі М. В.*

Дирекція Держконсерваторії по-
нікомляє, що Вас зараховано до Кон-
серваторії на ..... курсу
по класу ..... *Ф-ко*

- В разі Вашої неявки -будемо Вас
рахувати за механічно вибувшого.-

Дремлюзі *к. 3/8 39*
ДИРЕКТОР /ДУФЕР/
Секретар /КУРУШКІН/

Додаток 4. Рекомендація Л. Ревуцького

Талчівка сюїта

для 4^х голосного мішаного хору
a capella

муз. Дремлюч

1. Ой у полі могила

2. Прийшла кума до кумоньки

3. Ой поїхав козак, да гей у дорогу

4. Ягн, Ягілочка, Ягілова дочка

Талчівку сюїту
муз. Дремлюч
до фінального
революційного

Ліній Карпати
теорії: та кінтентний:

Укр. Л. Ревуцький
1941. II. 18.

26/I 1941.

Навчально-методичне видання

МИКОЛА ДРЕМЛЮГА

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ЩЕДРІВКИ В МУЗИЧНІЙ ОБРОБЦІ ДЛЯ ГОЛОСУ ТА ФОРТЕПІАНО

**Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка**

Редактор

Ірина Невмержицька

Технічний редактор

Ірина Артимко

Здано до набору 05.07.2024 р. Формат 60x90/16. Гарнітура Times.
Ум. друк. арк. 7.75. Зам. 71.

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка.
(Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників та розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 5140 від
01.07.2016 р.). 82100, Дрогобич, вул. Івана Франка, 24, к. 203